

Metropolie – partnerstwo miast i obszaru otaczającego jak to sfinansować ?

Andrzej Porawski

ZMP

Uwarunkowania zewnętrzne

- Brak polityki regionalnej państwa (papierowa NSRR, brak mechanizmów integracyjnych; dominacja polityk sektorowych).
- Brak polityki miejskiej państwa i regionów:
 - przyjęta w 2015, małe szanse na skoordynowaną realizację po podziale MliR,
 - RPO – silnie zróżnicowane; tylko w Małopolsce poważne podejście do miast jako ośrodków rozwoju regionalnego.

Uwarunkowania wewnętrzne

- Konflikt region – miasto centralne (brak świadomości, że region nie będzie się rozwijał bez silnego ośrodka wzrostu; dodatkowo region – dysponent środków – jest równocześnie beneficjentem);
- Konflikt miasto centralne – otoczenie (obawa przed dominacją / niedocenywanie znaczenia);
- Konflikt miasto – wieś;
- Podwójna administracja w województwie.

Typy metropolii w Polsce

- „klasyczna” stołeczna (Warszawa);
- konurbacje (Katowice, Gdańsk);
- diploidalna (Bydgoszcz – Toruń ?!);
- „klasyczna” – ośrodek centralny + otoczenie:
 - Kraków, Wrocław, Poznań, Szczecin;
 - Łódź (mutacja z dwoma satelitami);
 - Lublin (w trakcie formowania);

Potencjał ludnościowy

METROPOLIA	ośrodek	miasta / gm. m-w	gm. wiejskie	Ludność razem
Warszawa	1 706 624	708 686	295 596	2 710 906
Katowice	312 201	2 270 620	116 757	2 699 578
Kraków	756 583	282 044	235 084	1 273 711
Łódź	753 192	276 234	112 014	1 141 440
Trójmiasto	745 113	212 494	176 091	1 133 698
Wrocław	632 930	256 974	146 812	1 036 716
Poznań	560 932	340 264	131 723	1 032 919
Bydg.-Toruń	567 841	128 454	185 626	881 921
Szczecin	407 785	285 602	84 885	778 272
Lublin	351 806	134 051	166 041	651 898
RAZEM	6 795 007	4 895 423	1 650 629	13 341 059
POLSKA				38 115 641

Demografia

- Sub-urbanizacja:
 - kierunki migracji (gminy podmiejskie),
 - marnotrawstwo ekonomiczne;
- Zmiany proporcji pokoleniowych:
 - mniej pracujących, więcej pozostających na utrzymaniu,
 - „starzenie” - wyzwanie dla polityki społecznej miast i państwa;

Potencjał „samorządowy” *per capita*

METRO	Ludność	p.nier.	p.c.c.-p.	d.maj.	PIT	CIT	d.rozw.	wyd.og.	inwest.
Warszawa	2 710 906	401	338	377	1 546	296	2 958	4 312	927
Katowice	2 699 578	432	55	200	801	69	1 557	2 927	658
Kraków	1 273 711	320	113	257	761	77	1 528	3 264	796
Łódź	1 141 440	350	64	197	719	63	1 393	2 787	640
Trójmiasto	1 133 698	381	114	288	832	93	1 708	3 237	864
Wrocław	1 036 716	392	119	603	794	98	2 006	3 486	1 007
Poznań	1 032 919	468	147	332	920	134	2 001	3 151	905
Bydg.-Tor.	881 921	334	60	105	651	54	1 204	2 839	638
Szczecin	778 272	373	80	153	628	52	1 286	2 489	482
Lublin	651 898	277	60	59	592	56	1 044	2 507	509
Razem śr.	13 341 059	386	138	288	923	122	1 857	3 264	769
POLSKA	38 115 641	333	68	168	581	64	1 214	2 675	548

Wielkość i rozkład potencjału (% wartości krajowych)

Metropolie	mieszk	p. nier.	p.c.c.-p.	doch.maj.	PIT	CIT	d.rozw	wyd.og	inwest .
ogółem	35,0	40,5	70,5	60,0	55,6	67,2	53,5	42,7	49,1
ośrodki	17,8	21,6	53,3	38,5	37,6	55,9	35,2	26,5	30,4
pozostałe	17,2	18,9	17,2	21,5	18,0	11,3	18,3	16,2	18,7

Inwestycje w metropoliach

Gminy razem	20 893 mln
-------------	------------

z tego

• Metropolie (10)	10 263 mln
-------------------	------------

z tego

• miasta centralne	6 353 mln
--------------------	-----------

• obszary podmiejskie	3 909 mln
-----------------------	-----------

Rozkład inwestycji metropolii

METRO	metropolia	centrum	obszar podm.
Warszawa	2 512	1 712	800
Katowice	1 778	224	1 554
Trójmiasto	979	778	201
Kraków	1 014	739	275
Łódź	731	596	135
Wrocław	1 044	788	256
Poznań	935	614	321
Bydg.-Toruń	563	443	120
Szczecin	375	236	139
Lublin	332	224	108
RAZEM	10 263	6 354	3 909

Legislacja (1)

- Ustawa o związkach metropolitalnych:

Kompetencje związków metropolitalnych

Art. 12. 1. Związek m. wykonuje zadania publ. w zakresie:

- 1) kształtowania ładu przestrzennego;
- 2) rozwoju obszaru związku;
- 3) publicznego transportu zbiorowego na obszarze związku;
- 4) współdziałania w ustalaniu przebiegu dróg krajowych i woj.;
- 5) promocji obszaru metropolitalnego.

2. Na podstawie porozumienia zawartego z j.s.t. związek m. może realizować zadania publ. należące do zakresu działania gminy, powiatu lub samorządu woj. lub koordynować ich realizację.

3. Na podstawie porozumienia zawartego z organem administracji rządowej związek m. może realizować zadania publiczne należące do zakresu działania administracji rządowej.

Legislacja (2)

- Ustawa o dochodach JST:

Dochody związków metropolitalnych

Art. 51a. Źródłami dochodów związków m. są:

- 1) udział w podatku dochodowym od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze związku m. (5 %);
- 2) składki od gmin wchodzących w skład związku m. (składki odnoszone do wpływów gmin z PIT, ok. 1 %);
- 3) dochody uzyskiwane przez m. jednostki budżetowe oraz wpłaty od m. zakładów budżetowych;
- 4) dochody z majątku związku metropolitalnego;
- 9) dotacje z budżetu państwa;
- 10) dotacje z budżetów j.s.t.;
- 5-8 i 11) inne.

Legislacja (3)

Inne ustawy:

- związki komunalne,
- stowarzyszenia JST,
- rozwiązania mieszane,
- ustawa o gospodarce komunalnej,
- partnerstwa nieformalne.

O metropoliach

- Liczne publikacje i opracowania wycinkowe.
- Rozprawa doktorska:

Jacek Karnowski

**Warunki rozwoju miast centralnych
metropolii w Polsce**

Aspekty finansowe

Uniwersytet Gdański

Wydział Ekonomiczny

Gdańsk 2007

Wnioski, postulaty J.K.

- Inny rozkład kompetencji – zasada:
 - zadania pro-rozwojowe – związek m.;
 - zadania społeczne – gminy / powiaty.
- Możliwe rozwiązania „indywidualne”:
 - „odgórne” – np. niektóre landy Niemiec, Włochy;
 - „oddolne” – np. na podstawie ustawy polskiej).
- Finansowanie:
 - zadania nałożone ustawami – ustawowo;
 - zadania przejęte – umownie.
- Poziom finansowania - model brytyjski:
 - Standard Spending Assessment – SSA / Performance indicators.

Zadania pro-rozwojowe

- Planowanie rozwoju, w tym przestrzenne;
- Metropolitalny transport zbiorowy;
- Drogi wojewódzkie i krajowe; ruch drogowy;
- Ochrona środowiska, zagosp. odpadów;
- Policje, inspekcje i straże powiatowe;
- Zarządzanie kryzysowe;
- *Zadania powiatowe nieprzejęte przez gminy (rynek pracy, szkoły średnie, szpitale).*